LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010 Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS
PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā *2020. gada 30. aprīlī*

Satversmes tiesa šādā sastāvā: rīcības sēdes priekšsēdētāja Ineta Ziemele, tiesneši Sanita Osipova, Aldis Laviņš, Gunārs Kusiņš, Daiga Rezevska, Jānis Neimanis un Artūrs Kučs,

rīcības sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto akciju sabiedrības „Pilsētas zemes dienests" (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 51/2020),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Pievienotās vērtības nodokļa likuma 1. panta 14. punkta „c" apakšpunkta vārdus „lietu noma", ciktāl tie attiecas uz zemes iznomāšanu piespiedu nomas gadījumos, (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošiem Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. panta otrajam teikumam un 105. panta trešajam teikumam un spēkā neesošiem no tās pamattiesību aizskāruma brīža.

2. Pievienotās vērtības nodokļa likuma 1. panta 14. punkta „c” apakšpunkts paredz, ka šā likuma izpratnē par pakalpojumu sniegšanu ir uzskatāma arī lietu noma.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;

2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;

3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.^{3} panta prasībām;

4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;

5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 5. punkts noteic: izskatot pieteikumu, Satversmes tiesas kolēģija ir tiesīga atteikties ierosināt lietu, ja pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Pieteikuma iesniedzēja jau iepriekš ir vērsusies Satversmes tiesā, lūdzot izvērtēt apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 91. pantā ietvertajam tiesiskās vienlīdzības principam un 105. panta trešajam teikumam (pieteikums Nr. 65/2019). Izskatot pieteikumu Nr. 65/2019, Satversmes tiesas 1. kolēģija 2019. gada 14. jūnijā nolēma atteikties ierosināt lietu, jo pieteikuma juridiskais pamatojums par apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 105. pantam bija acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai, bet daļā par apstrīdētās normas atbilstību tiesiskās vienlīdzības principam pieteikumā nebija ietverts juridiskais pamatojums.

Iepriekš Pieteikuma iesniedzēja iesniedza konstitucionālo sūdzību, jo tā bija vērsusies vispārējās jurisdikcijas tiesā ar prasību par zemes nomas tiesisko attiecību konstatēšanu, nomas līguma noslēgšanu un nomas maksas parāda piedziņu pret ēkas Rīgā, Jūrmalas gatvē 95, dzīvokļu īpašniekiem. Senāts 2019. gada 9. aprīlī pieņēma spriedumu šajā lietā Nr. SKC-42/2019 (Nr. C28261709), ar kuru atzina, ka piespiedu nomas tiesiskajās attiecībās zemes īpašniekam nav patstāvīgas prasījuma tiesības pret ēkas īpašniekiem par pievienotās vērtības nodokļa samaksu.

Savukārt no izskatāmā pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējai kā zemes īpašniecei nebija izdevies vienoties ar ēkas Rīgā, Andromedas gatvē 5B, īpašniekiem par piespiedu nomas līguma noslēgšanu un nomas maksas samaksu. Tāpēc Pieteikuma iesniedzēja vērsusies vispārējās jurisdikcijas tiesā ar prasījumu vienkāršotās procedūras ietvaros citstarp par zemes nomas maksas un par to aprēķināmās pievienotās vērtības nodokļa summas piedziņu no dzīvokļu īpašniekiem. Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2019. gada 7. marta spriedumu lietā Nr. C30724918 prasība apmierināta daļā par zemes nomas maksas piedziņu, un šajā daļā spriedums nav pārsūdzēts. Savukārt ar Rīgas apgabaltiesas 2019. gada 11. septembra spriedumu minētajā lietā tika noraidīta Pieteikuma iesniedzējas prasība piedzīt par zemes piespiedu nomu aprēķināmo pievienotās vērtības nodokļa summu.

Tādējādi izskatāmajā pieteikumā salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu ir mainījies faktisko apstākļu izklāsts. Turklāt izskatāmajā pieteikumā arī mainīts un papildināts pieteikuma juridiskais pamatojums.

Līdz ar to Satversmes tiesas kolēģija no jauna izvērtēs pieteikuma atbilstību Satversmes tiesas likuma prasībām.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktam Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja ir reģistrēta Valsts ieņēmumu dienesta pievienotās vērtības nodokļa maksātāju reģistrā un tās īpašumā ir zemes gabals, uz kura atrodas citām personām piederoša ēka. Tā kā Pieteikuma iesniedzēja nevarēja vienoties ar ēkas īpašniekiem par zemes piespiedu nomas maksu, tā vērsās tiesā ar prasījumu vienkāršotās procedūras ietvaros par zemes nomas maksas, tostarp par to aprēķināmās pievienotās vērtības nodokļa summas, piedziņu no ēkas īpašniekiem. Tiesa apmierināja prasību par zemes piespiedu nomas maksas piedziņu, bet noraidīja prasību par aprēķināmās pievienotās vērtības nodokļa summas piedziņu. Pēc Pieteikuma iesniedzējas ieskata, tai kā zemes gabala īpašniecei nevar noteikt pienākumu maksāt pievienotās vērtības nodokli par zemes piespiedu nomu, jo tādā gadījumā apstrīdētā norma būtiski samazina kopējos ienākumus, ko zemes īpašnieks gūst no sev piederošas lietas iznomāšanas, nesamērīgi ierobežojot īpašuma tiesības un pārkāpjot tiesiskās vienlīdzības principu.

Lai arī pieteikumā norādīts, ka apstrīdētā norma tādējādi neatbilst Satversmes 91. panta otrajam teikumam un 105. panta trešajam teikumam, no pieteikuma satura izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja pēc būtības uzskata apstrīdēto normu par neatbilstošu Satversmes 91. panta pirmajā teikumā ietvertajam tiesiskās vienlīdzības principam un Satversmes 105. panta pirmajam, otrajam un trešajam teikumam.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.^{2} pantā noteiktās prasības.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.^{2} panta otro daļu persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja tā ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

No pieteikuma secināms, ka Pieteikuma iesniedzēja savu pamattiesību aizsardzībai ir vērsusies vispārējās jurisdikcijas tiesā, prasot par zemes piespiedu nomu aprēķinātā pievienotās vērtības nodokļa summu piedzīt no ēkas, kas atrodas uz Pieteikuma iesniedzējai piederošā zemes gabala, īpašniekiem. Rīgas apgabaltiesa ar 2019. gada 11. septembra spriedumu lietā Nr. C30724918 noraidīja minēto Pieteikuma iesniedzējas prasību. Spriedums nav pārsūdzams. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Satversmes tiesas likuma 19.^{2} panta ceturtās daļas pirmais teikums noteic: konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.

Konkrētajā gadījumā termiņš skaitāms no Rīgas apgabaltiesas sprieduma spēkā stāšanās dienas, proti, no 2019. gada 11. septembra. Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2020. gada 11. martā. Tādējādi ir ievērots termiņš pieteikuma iesniegšanai.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.^{2} panta otrajā daļā un ceturtās daļas pirmajā teikumā noteiktajām prasībām.

8. Pieteikumā ir sniegts lietas faktisko apstākļu izklāsts un juridiskais pamatojums par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 105. panta pirmajam, otrajam un trešajam teikumam. Pieteikumam ir pievienoti dokumenti, kas nepieciešami lietas apstākļu noskaidrošanai, un tas atbilst arī pārējām Satversmes tiesas likuma 18. un 19.^{2} pantā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesa

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu „Par Pievienotās vērtības nodokļa likuma 1. panta 14. punkta „c" apakšpunkta, ciktāl tas attiecas uz zemes iznomāšanu piespiedu nomas gadījumos, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un 105. panta pirmajam, otrajam un trešajam teikumam" pēc akciju sabiedrības „Pilsētas zemes dienests" pieteikuma (pieteikums Nr. 51/2020).

2. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimu – **līdz 2020. gada 30. jūnijam** iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Rīcības sēdes priekšsēdētāja I. Ziemele